

Tíðargrein

TÁ BRIMID BRE

28. september verður bókin "2000 - tá Føroyar skuldu loysa" lögð fram í Norðurlandahúsinum. Hvat stendur í má bíða til tá - men her greiðir høvundurin, Sjørður Skaale, frá hví hann hevur skrivað bókina

Sjørður Skaale

Tað er januar 1998. Danski forsætisráðharrain, Poul Nyrup Rasmussen, er á vitjan í Føroyum. Men tað gongur ikki væl. Fleiri flokkar og enntá partar av landsstýrinum nokta at tosa við hann. Og undir einum harðmæltum mótmælistiltaki í miðbýnum í Havn verður Nyrup samanborin við sjálvan Hitler.

Tað er valstrið í Danmark - og tað er helst orsökkin til, at hann yvirhøvur kemur til Føroya. Tí umrøðan kann ikki keypast fyri pengar: Øll tann danska pressan er í Føroyum og sigur frá tí djarva leiðaranum, sum trínur beint inn í úlvsins kjaft: Føroyar.

Tí tað er tað, Føroyar eru hesa tíðina.

Fáar dagar eftir at Nyrup er farin, kemur eitt stórt bóka- verk, sum fólk hava bíðað eftir í spenningi: Grønberg rapportin. Har verður staðfest, at danskir myndugleikar snýttu føroyingar,

tá landsstýrið fimm ár frammanundan yvirtók eina deild hjá Danske Bank í Føroyum, sum nevndist Føroya Banki.

Øll vita tað frammanundan - tí Høgni Hoydal hevur í sjónvarps-sendingum víst fólki tað, sum líkist eini danskari ráðagerð móti Føroyum.

Tí fær Nyrup so kalda móttøku henda januardagin í 1998. Alt kókar. Og føroyskir politikarar, sum hava staðið fyri skotum fyri vanstýring í 1980'unum, royna at sleppa av húkinum. Nú kanalisera teir fólksins vreiði víðari - til Danmarkar.

Føroyingar hava verið grovt niðurgjördir og háðaðir í danskari pressu í árávis fyri at biðja um fíggjarliga hjálp úr Danmark. Nú venda kanónirnar hin vegin.

Eitt nógv brúkt orðafellið lýsir hugburðin í tíðini: Danin er fanin!

Nýggj tíð

Men føroyskir myndugleikar hava altso eisini svikið, so tað stendur

eftir. Politikkurin í 80'unum verður jú enn í dag tikin fram sum dømi um óskil og ábyrgdarloysi. Og øll vita, at tað er høvuðsorsøkin til, at fleiri 1000 landsmenn eru rýmdir av landinum.

So tað er ikki bara álitid á danskar myndugleikar, sum er horvið. Tað er álitid á føroyskar myndugleikar eisini.

Fólk kenna seg svikin - og eingin er at seta sitt álit á. Tað er politiskt vakuum í landinum.

Inn í hetta vakuum trínur ein maður, sum kollveltir allan politikk og alt samfelagskjak næstu seks árin: Høgni Hoydal.

Hann er vitandi, tungusnildur, arbeidssamur, og kennir væl til føroysk samfelagsmál. Men fyrst og fremst er hann kendur sum stjórnujournalisturin í Sjóntarpi Føroya, ið hevur avdúkað suspekta danska føroyapolitikkin.

Tjóðveldisflokkurin hevur dyggiliga tapt tvey val á rað, og fólk tosa um, at hansara tíð sum ein av stóru flokkunum í Føroyum er farin.

Bæði í 1990 og 1994 fær hann bara fyra umboð vald.

Men við Høgna á listanum broytist alt. Hann verður veruligi leiðari floksins frá fyrsta degi, og gevur flokkinum eitt innihald, sum hann ikki hevur havt í mong ár. Slagorðið "Loysing" sum ræðir nógv fólk, broytir hann til "Skipað loysing". Nú er Tjóðveldisfloksins politikkur meira enn rakstrarróp; nú er tað ein skipað ætlan.

Hetta birtir eina vón hjá mongum. Á valinum í apríl 1998 setir Høgni met í atkvøðum, Tjóðveldisflokkurin gerst fyrstu ferð størsti flokkur - og hann dregur aðrar við sær: Saman við Tjóðveldis- og Fólkaflokkinum skipar hann eina samongu, sum setir sær føroyskt fullveldi sum mál!

Nú skal vera liðugt við bæði føroyskum ábyrgdarloysi og donskum sviki.

Í staðin skulu vit hava føroyska ábyrgd og loysing frá Danmark.

Samgongan skal leiða tjóðina inn í eina heilt nýggja tíð.

Flúgvandi byrjan

Byrjanin verður betri, enn nakar hevði droymt um. Í juni eru tingingar um bankamálið, har tað eydnast landsstýrinum at fáa eitt endurgjald, sum er vert nógv meira enn tað, bankamálið hevur kostað Føroyum.

Tað eydnast eisini landsstýrinum at binda stjórnina til at samráðast um føroyskt fullveldi og framtíðar "tvílanda samstarv" millum londini.

Og tá landsstýrið árið eftir eisini skriar undir semju við Bretland um markið millum londini, kann føroyska økið bjóðast út til oljufeløgini.

Eingin ivast í, at oljan fer at renna stutt eftir.

Her er einki at ræðast: Vegurin fram móti fullveldinum tykist vera asfalteraður.

Stuðulin hvørur

Seinasta smílið. Nyrup leiðir landsstýrið inn á fyrsta samráðingarfundin. Fáar minuttir seinni koma treytirnar fyri fullveldinum á borðið - og smílini hvørva.

Mynd: Jens Kristian Vang

Øll umsitingin verður sett at fyrireika "fullveldistøkuna", sum tað verður nevnt.

Greinað verður hvat skal gerast á øllum økjum, tá farast skal frá danskari til føroyska ábyrgd, og hvat loysingin fer at krevja búskaparlaga.

Tað eru ikki smáting - og tí verður lagt upp til, at Danmark skal hjálpa:

Føroyingar skulu hava full rættindi í Danmark, eisini eftir at føroyski staturin er skipaður. Danmark skal samstarva um tær tungu, umsitingarligu uppgávurnar. Og blokkstuðulin skal minkast burtur